

Resultaten LSB-tellingen 2005 in Twente

Het Landelijk Soortonderzoek Broedvogels (LSB) van SOVON kent twee gedeelten, nl. de kolonievogels en de zeldzame broedvogels.

Kolonievogels

Aalscholver

Twente kent slechts 1 kolonie nl. die bij het Lonnekermeer. De kolonie bestaat sinds 1999 en telde dit jaar 2 nesten. De kolonie wordt jaarlijks door Harrie de Jong geteld.

2002	2003	2004	2005
3 nesten	2 nesten	3 nesten	2 nesten

Blauwe Reiger

Dit jaar zijn er geen nieuwe kolonies gemeld. De aantallen zijn dit jaar echter hoger dan in de afgelopen tijd.

Naam kolonie	2002	2003	2004	2005	tellers
Begraafplaats Almelo	15	16	13	12	W. Nijkamp
Bellinckhofweg, Weerselo		5	6	7	Wim Wijering
Schapendijk, Wierden	13	15	13	14	Ben Nijeboer
Breeriet, Delden	59	51	50	51	Jan Meijerink
Lonnekermeer, Hengelo	14	8	11	8	Harry de Jong
Singraven, Denekamp	35	30	28	32	Harm Meek
Weldam, Goor	12	9	14	14	Henri Bouwmeester
Groot Boerman, Markvelde	7	5	6	9	Eli Nauta
Witte Veen		11	9	10	Erik Foekens
Waterwingebied, Enschede			4	6	Piet Kokke
Buurserbeek, Buurse			6	20	Aldert Schenk
Totaal	155	150	160	183	

Zwartkopmeeuw

De Zwartkopmeeuw heeft in de periode 1996 t/m 1999 gebroed in de Engbertsdijksvenen, het Wierdense Veld, de Domelaar en in het Haaksbergerveen. In 2003 werden door Mark Zekhuis 2 paren ontdekt in het Elsenerveld bij Rijssen, 1 in 2004 en dit jaar betrof het 2 broedparen.

Kokmeeuw

Het Westerveen, Wierdense Veld en het Notterveen zijn geteld door Albert Derks, maar daar werden geen broedende Kokmeeuwen aangetroffen. De kolonie in het Elsenerveld kon het enorme aantal van 2500 paren niet handhaven, maar het blijft een aanzienlijke kolonie.

Naam kolonie	2002	2003	2004	2005	tellers
Engbertsdijksvenen	505	297	395	300	Peter v.d. Akker
Elsenerveld	600	2500	2500	2000	Ben Nijeboer/Robert Ekkelkamp
Haaksbergerveen	45	40	37	195	Roy Dear

Kleine Mantelmeeuw

Voor het eerst in Twente werd in 2004 een succesvol broedgeval van een paar Kleine Mantelmeeuwen geconstateerd. Jan Meijerink en Arie Langendoen telden dit jaar eveneens in het Elsenerveld weer 1 broedgeval.

Oeverwaluw

Dit jaar werden er vier kolonies gemeld.

Naam kolonie	2002	2003	2004	2005	tellers
Put van Roelofs	0	29	0	0	Han Bouwman
Engbertsdijksvenen	25	3	0	5	Hans v.d. Berg
Leemslagenplas, Almelo	56	23	0	0	Laurents ten Voorde
Lutterzand			4	9	Bennie Egberink/Rudi Lanjouw
Oelemars, Losser	43	121	148	95	Ben Hulsebos
Dinkel, Losser	2	0	0	0	Sander Wansing
Domelaar, Markelo	135	80	20	0	Peter v.d. Akker
Rutbekerveld, Enschede	15	80	70	220	Gerrit Wesseloo
Balderhaar, Kloosterhaar			30	0	Richard Gerritsen
Totaal	276	336	272	329	

De kolonie bij de Oelemars in Losser heeft in 2003 via de inspanningen van IVN-Losser en de Gemeente Losser een permanente betonnen kunstwand met 240 nestopeningen gekregen, waarvan in het eerste jaar 121 en in het tweede jaar 148 nesten werden bewoond. Dit jaar nam het aantal daar behoorlijk af. In het Rutbekerveld bij Enschede beleefde de kolonie een ongekend goed jaar. De tellers konden in overleg met de exploitant van de zandafgraving de nesten in het zanddepot behoeden voor afgraven. De Leemslagenplas bij Almelo kan als kolonie afgeschreven worden, omdat het zanddepot verdwenen is. Als bewoner van de steile oevers van meanderende beken weet de Oeverzwaluw zich nog maar op 1 locatie nl. in het Lutterzand langs de Dinkel te handhaven. Alle andere locaties bevinden zich in zandafgravingen.

Huiszwaluw

In Twente wordt het gehele noordoostelijke deel met o.a. Geesteren, Vasse, Mander, Lattrop, Tilligte, Agelo, Ootmarsum, Denekamp, Saasveld, Weerselo, Oldenzaal, De Lutte, Overdinkel en Losser door de Weidevogelgroep Weerselo en gedeeltelijk door IVN-Losser geteld. Dit betreft een gigantisch groot gebied met honderden kolonies. De coördinatie is in handen van Gerard Boerrigter in Agelo.

In de volgende tabel zijn de kolonies per gebied gegroepeerd. Het lijkt er op dat de aantallen stabiliseren of zelfs iets toenemen in de afgelopen 3 jaren, alhoewel er plaatselijk grote verschillen zijn.

Gebied	2002	2003	2004	2005	tellers
Noordoost-Twente	1601	1841	1753	2155	Weidevogelver. Weerselo/IVN-Losser
Zuidwest-Enschede	18	34	53	24	Jan Stufken
Glanerbrug			22	16	Erik Foekens
Daarle	47	41	40	41	G. Niessink
Diepenheim	82		97	80	Eli Nauta
Kremersveen				25	Erik Foekens
Hof te Boekelo				15	Bert Hoitzing
Hellendoorn	13	24	21	18	J.v. Tongeren

Roek

Van deze soort zijn tientallen kolonies in Twente, die zich bovendien ook nog wel eens verplaatsen, meestal door verstoring door menselijk ingrijpen. Om enigszins een overzicht te geven zijn de kolonies per stad of dorp gebundeld. In Almelo en Wierden zijn de vele kleine kolonies samengevoegd tot gebiedskolonies, waarbij Almelo in 3 en Wierden in 4 gebieden is opgedeeld.

Het aantal Roeken is in zijn totaliteit de laatste jaren gestaag afgenomen. Vooral in Wierden en Sint-Isidorushoeve kelderden de aantallen.

De tellers in Wierden en Almelo waren Albert Derks, Hans v.d. Berg, Henk v.d. Aa en Boudewijn Heuseveldt. Enter is geteld door Albert Derks. In Losser en Overdinkel telden Leo Hassing, Ben Hulsebos, Jan Wolters, Peter Steffens, Bennie Egberink en Sander Wansing. In Hengelo was dat Piet Kokke. In Enschede telden Ben Hulsebos, Bé van Kuik, Piet Kokke, Gerrit Wesseloo en Aldert Schenk. In Lonneker was René Wijering actief en in Haaksbergen en St.-Isidorushoeve Harry Konniger. In Markelo heeft Henri Bouwmeester de kolonie geteld.

Gebied	2002	2003	2004	2005
Wierden	553	448	526	455
Almelo	996	1055	824	817
Enter	6	0	0	0
Losser	204	222	145	171
Hengelo	42	75	54	54
Enschede	469	480	339	333
Lonneker	25	12	4	16
Haaksbergen	306	353	269	251
St.-Isidorushoeve	46	52	43	0
Overdinkel	5	6	4	1
Markelo	13	3	1	0
Totaal	2665	2706	2209	2098

Zeldzame broedvogels

Van de meeste soorten is het beeld voor Twente vrijwel compleet, al zullen niet alle Kleine Plevieren, IJsvogels, Grote Gele Kwikstaarten en Europese Kanaries ontdekt zijn. Van deze soorten worden trouwens tegenwoordig alleen nog maar de territoria die via telgebieden zijn verzameld opgenomen.

Dit jaar zijn er geen meldingen van Bruine Kiekendief, Slechtvalk, Kwartelkoning, Draaihals, Tapuit, Paapje, Kramsvogel en Raaf als territoriumhouder of broedvogel geweest. Deze soorten hebben in het recente verleden nog wel in Twente een territorium gehad of hebben daadwerkelijk gebroed.

Geoorde Fuut

Het bolwerk van deze soort bevindt zich voor Twente in de Engbertsdijksvenen met 15 broedparen. In het Elsenerveld vestigde zich 1 paartje. Een uitbreiding van de kokmeeuwenkolonie in het Haaksbergerveen leidde tot een nieuwe vestiging van de Geoorde Fuut met maar liefst 4 paren.

Roerdomp

In het Haaksbergerveen liet een Roerdomp zich eenmalig tussen de datumgrenzen horen.

Ooievaar

Een broedgeval (voor het twaalfde jaar op rij) op de bekende locatie bij Losser. Dirk en Artemis kregen 4 jongen, die allemaal door kou en regen zijn omgekomen.

Brandgans

Geen berichten uit de Engbertsdijksvenen dit keer. Wel 2 paar succesvol broedend op de Oelemars, Losser. Bij het Smalenbroek, Enschede heeft 1 paar succesvol gebroed.

Smient

De Smient had na een broedgeval in 1967 in de Engbertsdijksvenen voor de tweede keer een territorium in Twente. Een paartje Smienten verbleef tot ver in juni in dicht wilgenstruweel op de Oelemars bij Losser. Het vrouwtje was ook in augustus nog aanwezig.

Porseleinhoen

In de Engbertsdijksvenen werd 1 roepende vogel opgespoord.

Kluut

Dankzij de BMP-inventarisaties in het Buurserzand kon voor het eerst in Twente een broedgeval van de Kluut worden vastgelegd. Helaas werd het nest verstoord en gepredeerd.

Kleine Plevier

Deze soort is alleen via vaste telgebieden opgespoord: Telgebied Losser: 5 territoria, BMP-Buurserzand: 4 territoria

Middelste Bonte Specht

Deze zeldzame spechtensoort heeft zich vanuit Duitsland naar het westen uitgebreid en heeft zich als broedvogel weer opnieuw gevestigd in Twente. De laatste broedgevallen stammen echter uit de periode eind vijftiger- begin zestigerjaren. Na twee nestvondsten in 2004 bereikte de MBS in Twente dit jaar Limburgse aantallen. Er werden in totaal 14 territoria opgespoord door alle mogelijke broedlocaties in het oosten van Twente af te zoeken. Daarbij hebben de MBS-speurders Rolf de By en Carl Derks een groot aandeel geleverd. Zij kwamen uit op 10 territoria/broedgevallen. Maar ook Peter Waardenburg en Rudi Lanjouw hebben er veel tijd in gestoken en door samenvoeging van de gegevens kwamen we uit op 14 territoria. In een rijk loofbos in de gemeente Losser werden zoveel waarnemingen gekarteerd, dat zelfs de hulp van Arend van Dijk werd ingeroepen om tot uitsluitel te komen.

In Losser werden 8 territoria opgespoord, in Denekamp 2, in Delden 2, in Lonneker 1 en bij Markelo 1. Daarnaast zijn er ook nog op 5 locaties zgn. nulwaarnemingen gedaan, d.w.z. dat de MBS zich alleen voor de datumgrens van 1 maart liet horen.

Steenuil

Vier gebieden zijn in het kader van de monitoring van de Steenuil uitgekamd op het voor komen van deze soort. In het monitoring gebied bij Overdinkel werden door de Vogelwerkgroep Losser 14 paartjes gevonden (hoogste dichtheid 4 terr. per 100 ha) en in een tweede telgebied bij Losser waren 9 paartjes. Bij Weerselo zijn door medewerkers van de Weidevogelvereniging Weerselo dit jaar 93 paren opgespoord.

In de gemeente Wierden is dit jaar een nieuw monitoringgebied van start gegaan, waarbij meteen al in het eerste jaar 46 Steenuilen zijn gelokaliseerd. Ook zijn in 2005 in telgebied Losser bijna alle boerderijen binnen de gemeentegrenzen gecontroleerd op de aanwezigheid van de Steenuil. Er werden 78 territoria opgespoord. In de volgende tabel staan de ontwikkelingen vanaf 2003 aangegeven, waarbij een lichte stijging (nestkasten!) te constateren valt:

	2003	2004	2005
Overdinkel	11	12	14
Losser-Noord	7	8	9
Weerselo	83	90	93
Wierden			46
Telgebied Losser			78

Nachtzwaluw

Van deze nachtelijke soort zijn in 2005 in totaal 17 territoria opgespoord, waarvan 14 via telgebieden. Op enkele plaatsen vonden nieuwe vestigingen plaats, zoals Duivelshof en Stroothuizen in Losser. Ook kon na minimaal een

periode van 20 jaar afwezigheid de soort weer worden gehoord in het Haaksbergerveen, zodat kan worden vastgesteld dat de Nachtzwaluw het in Twente steeds beter doet. In de volgende gebieden werden territoria opgespoord: telgebied Losser: 12 terr., Haaksbergerveen: 1 terr., Buurserzand: 2 terr., Aamsveen: 1 terr., Witte Veen: 1 terr.

IJsvogel

IJsvogels zijn niet meer via losse waarnemingen opgenomen, maar alleen nog maar geregistreerd via vaste telgebieden. In totaal werden 28 IJsvogels bij de coördinator Peter van den Akker ingediend. Dat zijn er heel wat minder dan de 50 broedparen in 2004. Deels komt dit door onvolledigheid van de tellingen, door de overgang naar telgebieden en wellicht ook door de winterse weersomstandigheden in maart.

Kuifleeuwerik

Nog maar 1 territorium in Rijssen. Het is het laatste bolwerk van deze soort in Twente, waar zich al jarenlang nog steeds een paar weet te handhaven.

Grote Gele Kwikstaart

Via telgebieden zijn er dit jaar 55 paren bij de coördinator Peter van den Akker ingediend.. Vooral het Dinkelgebied in de gemeente Losser kent vele locaties (29 terr.). Hier zijn door de Vogelwerkgroep IVN-Losser tientallen nestkasten paarsgewijs onder bruggen over de Dinkel opgehangen, waar soms tot vier broedsels per seizoen worden grootgebracht.

Vorig jaar werden nog 70 broedparen gelokaliseerd, maar door de overgang naar telgebieden en de onvolledigheid van de tellingen zijn er dit jaar heel wat minder geregistreerd.

Kortsnavelboomkruiper

Tijdens de speurtochten naar de Middelste Bonte Specht is ook steeds het geluid van de Kortsnavelboomkruiper kort ten gehore gebracht in afwachting van een reactie hierop. Op de Lonnekerberg hadden Rolf de By en Carl Derks succes en kon een ongepaard mannetje zingend worden waargenomen.

Grauwe Klauwier

Dit jaar verdubbelde zich het aantal territoria van de Grauwe Klauwier. Kwam de teller meestal niet verder dan 2 broedparen, dit jaar waren dat er 5. Er werden territoria opgespoord in Stroothuizen, Mokkelengoor, Manderheide, Engbertsdijkerven en Elsenveld.

Europese Kanarie

Europese Kanaries komen in Nederland alleen langs de oostgrens in Twente, Achterhoek en Limburg voor. Deze soort kent goede, maar ook slechte tijden. Momenteel vertoont deze soort qua aantallen een dieptepunt. Er konden dit jaar slechts 7 territoria via telgebieden worden vastgesteld: 6 in dorp Losser en 1 in Overdinkel.

SOVON-Districtscoördinator Twente:

Ben Hulsebos, Houtstraat 4, 7581 BH Losser

Tel. 053-4353790

e-mail: benhulsebos@home.nl